

Vreme: 24.08.2026 17:38

Medij: nin.rs

Link: <https://www.nin.rs/svet/vesti/121484/dunav-presusuje-a-evropa-nema-plan-susa-ugrozava-struju->

Autori: NIN

Teme: zaštita životne sredine i ekologija u izgradnji puteva

Naslov: Dunav presušuje, a Evropa još nema zajednički plan: Ugroženi struja, plovidba i voda za piće

7196

Rekordno nizak vodostaj Dunava primorava države na vanredne mere, dok stručnjaci upozoravaju na posledice po ljude i ekosisteme.

Dunav je ovog avgusta dostigao dramatično nizak vodostaj, zbog čega evropske države pokušavaju da očuvaju plovidbu, snabdevanje vodom i rad energetske postrojenja. Među vanrednim merama našli su se čak detoniranje rečnog korita i potapanje barži. Rumunske vlasti upotrebile su eksploziv kako bi usmerile više vode prema nuklearnoj elektrani Černavoda, dok je Mađarska potopila plovila u pokušaju da održi protok pored nuklearne elektrane Pakš. U Bugarskoj je oko 180 turista evakuisano sa broda koji se nasukao u blizini luke Vidin. Dunav, druga najduža reka u Evropi, jedna je od najvažnijih saobraćajnih i privrednih arterija kontinenta. Koristi se za transport robe, snabdevanje stanovništva vodom za piće, poljoprivredu i industriju, ali i za hlađenje nuklearnih elektrana i proizvodnju hidroenergije. Njegov sliv obuhvata 19 zemalja i od njega zavise desetine miliona ljudi. Međutim, suše koje su sve češće i intenzivnije usled klimatskih promena mogle bi trajno da poremete način na koji se voda Dunava koristi i deli između država. Kako piše Politiko, Evropska unija još nema jedinstvenu i obavezujuću politiku za suočavanje sa nestašicom vode na Dunavu i drugim evropskim rekama. Odgovornost je podeljena između nacionalnih vlada i tela koja upravljaju rečnim slivovima, dok ekološke organizacije upozoravaju da se postojeći evropski propisi ne primenjuju dosledno. Birgit Fogel, izvršna sekretarka Međunarodne komisije za zaštitu reke Dunav, upozorila je da će se ovakve situacije, prema prognozama, ponavljati sve češće. Zbog toga je, kako je navela, potrebno sistematičnije sagledavati raspoloživost vode, potrebe korisnika, zadržavanje vode i otpornost čitavog sliva. Pošto nema obavezujućeg zajedničkog odgovora, nacionalne vlasti pribegavaju jednostranim hitnim intervencijama. Kritičari upozoravaju da takve mere mogu da nanesu štetu susednim zemljama i okolnim ekosistemima. Dimitar Kumanov, koji vodi zaštitu životne sredine u bugarskoj organizaciji Balkanka, smatra da zemlje preduzimaju vanredne mere ne razmatrajući njihove šire posledice. Posebno ga zabrinjava mogući uticaj intervencija uzvodno na snabdevanje Bugarske vodom za piće. "Zemlje na Dunavu rade sve što žele, a mi u Bugarskoj plaćamo cenu", rekao je Kumanov. Sara Johanson, stručnjakinja za politiku voda pri Evropskom birou za životnu sredinu, ocenila je da je ovo leto još jednom pokazalo koliko je Evropa nespremna za klimatske promene. Kako je navela, isušeno zemljište, degradirana močvarna područja i uništeni ekosistemi pretvaraju predele u lako zapaljiva područja, dok nizak nivo reka otkriva ranjivost evropskog energetskog sistema. Nuklearna elektrana Pakš, koja koristi vodu Dunava za hlađenje, proizvodi oko 40 odsto električne energije u Mađarskoj. Rumunska nuklearna elektrana Černavoda obezbeđuje približno petinu električne energije te zemlje. Kada vodostaj padne ispod kritičnog nivoa, vlade se zato ne suočavaju samo sa nestašicom vode i problemima u plovidbi, već i sa mogućnošću gubitka jednog od ključnih izvora električne energije. Mađarska je ovog meseca počela izgradnju praga u rečnom koritu, konstrukcije nalik brani, kako bi podigla nivo vode u okolini elektrane Pakš. Tamaš Gruber, rukovodilac programa "Žive reke" u organizaciji WWF Mađarska, ocenio je da bi takva intervencija kratkoročno mogla da poveća nivo vode uzvodno. On je, međutim, upozorio da nema dovoljno informacija za procenu svih ekoloških posledica, niti je poznato koliko bi ta mera bila efikasna tokom budućih ekstremno niskih vodostaja. Prag bi mogao dodatno da pogorša uslove nizvodno i utiče na kretanje sedimenta, ribe i druge

Vreme: 24.08.2026 17:38

Medij: nin.rs

Link: <https://www.nin.rs/svet/vesti/121484/dunav-presusuje-a-evropa-nema-plan-susa-ugrozava-struju->

Autori: NIN

Teme: zaštita životne sredine i ekologija u izgradnji puteva

Naslov: Dunav presušuje, a Evropa još nema zajednički plan: Ugroženi struja, plovidba i voda za piće

vodene organizme. Vanredna rešenja ostala su uglavnom nacionalna i nepovezana u sedam država članica Evropske unije kroz koje Dunav protiče ili čije granice prati, kao i u Srbiji, Moldaviji i Ukrajini. Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav i nacionalne službe sarađuju u praćenju stanja reke, plovidbi, upravljanju vodama i zaštiti životne sredine. Ipak, svaka od tih institucija na kraju deluje u okviru nadležnosti sopstvene države. Okvirna direktiva Evropske unije o vodama obavezuje članice da štite i obnavljaju reke, jezera i podzemne vode, kao i da upravljanje vodama usklađuju na nivou čitavih rečnih slivova, a ne samo unutar nacionalnih granica. Stručnjaci i organizacije iz sektora voda ipak smatraju da EU nije uspela da uspostavi koordinisan odgovor na suše, iako se očekuje da će sušna leta postajati sve češća i intenzivnija. Loik Šarpantje, rukovodilac zastupanja u organizaciji Voter Jurop, rekao je da Evropska unija daje opšti okvir, ali da se najveći deo upravljanja odvija na nivou rečnih slivova ili lokalnih vlasti. Zbog toga se, prema njegovim rečima, stvara utisak nekoordinisanog delovanja. Grupa naučnika je prošle godine, nakon analize posledica velike suše iz 2022, zatražila donošenje evropske direktive o sušama koja bi uskladila i učinila obavezujućim upravljanje rizicima širom kontinenta. Naučnici su zaključili da je suša 2022. pogodila veći deo Evrope, ali i otkrila velike regionalne razlike u sposobnosti država da upravljaju krizom. U mnogim zemljama, naročito onima čija privreda u velikoj meri zavisi od poljoprivrede, odgovori su ostali kratkoročni i reaktivni, a pojedine mere mogle bi dugoročno da pogoršaju probleme. Brisel je prošle godine predstavio i Strategiju otpornosti voda, koja sadrži oko 50 mera za poboljšanje vodne bezbednosti u EU. Evropska komisija obećala je tehnička uputstva članicama za izradu planova upravljanja sušom, ali ti planovi nisu obavezni. Jedan od ključnih evropskih propisa o obnovi prirode predviđa da do 2030. godine najmanje 25.000 kilometara reka ponovo postane slobodno protočno, bez veštačkih prepreka poput brana za hidroelektrane. Međutim, stručnjakinja WWF Austrija za zaštitu reka Mari Fajfer upozorila je da će doprinos tom cilju uglavnom zavisiti od volje pojedinačnih članica. Istovremeno, u okviru smanjenja administrativnih prepreka i podsticanja industrije, Brisel planira izmene Okvirne direktive o vodama, sa naglaskom na ublažavanje pravila zaštite voda za rudarsku industriju. Ekološke organizacije upozoravaju da se i postojeća pravila već primenjuju neujednačeno. Evropska komesarka za životnu sredinu Jesika Rosval izjavila je da je neophodno podići nivo pripremljenosti u svim oblastima. Dodala je da EU mora da proceni da li su postojeći propisi o vodama i dalje odgovarajući kada je reč o otpornosti, pripremljenosti, ponovnoj upotrebi vode i upravljanju sušama. Analitičar Mađarskog udruženja vodovodnih preduzeća Gergelj Patko smatra da vlasti u različitim zemljama dobro sarađuju i da evropska direktiva podržava njihovu koordinaciju. Ipak, upozorio je da bi izmene propisa mogle dodatno da ugroze dostupnost vode za piće tokom suša. Kumanov smatra da bi najbolje rešenje bilo potpuno sprovođenje postojećeg pravnog okvira EU i dodatno pooštavanje pravila radi bolje zaštite prirodnih vodnih resursa. Ipak, ocenio je da je takav pristup trenutno gotovo utopijski i upozorio da Evropa mora da izvuče pouku pre nego što bude prekasno. (Politico)

